

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
เทศบาลตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีกรทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีกรนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

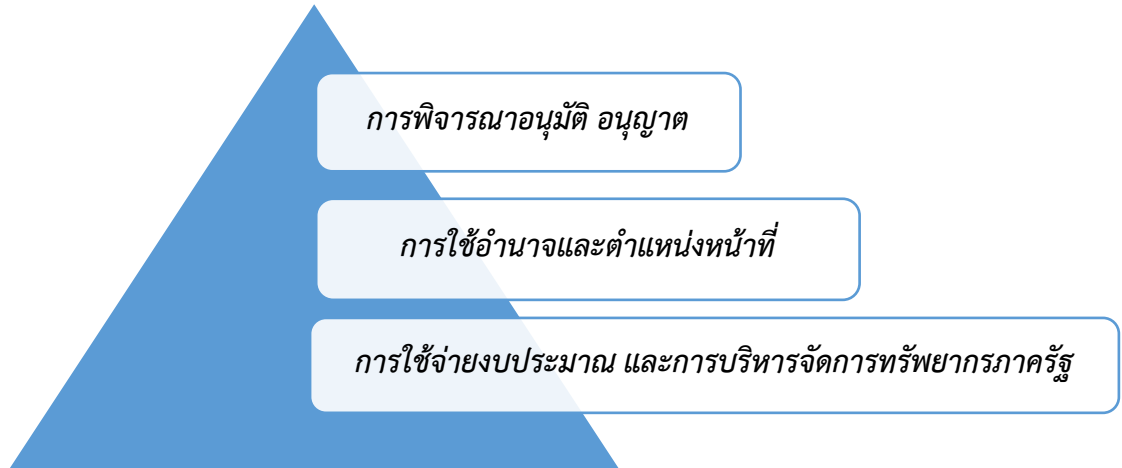
องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

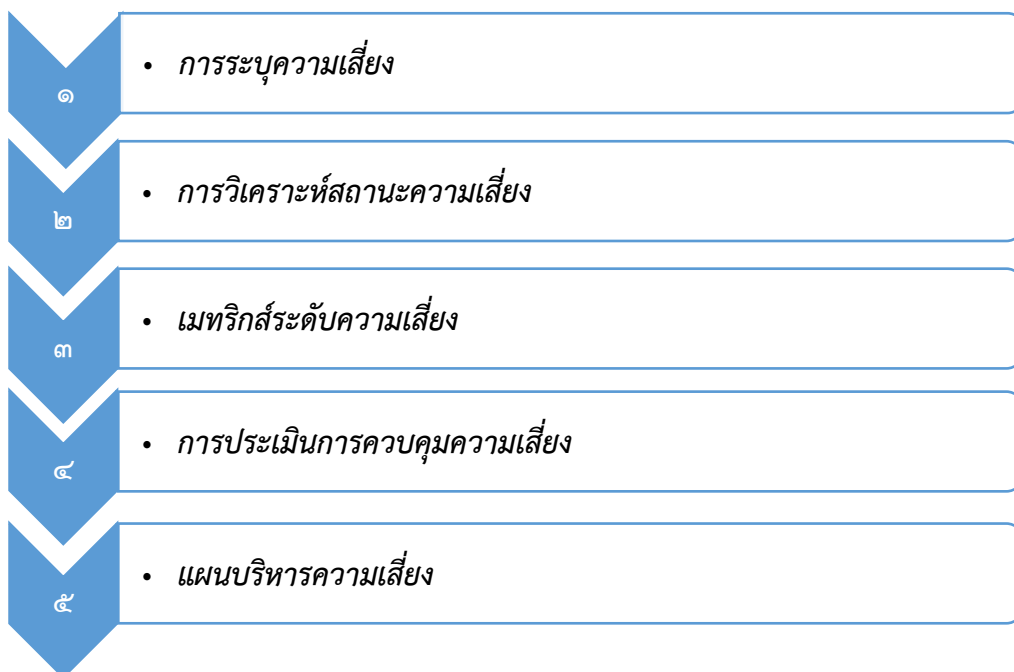
แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (ภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก การพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากร

ภาครัฐ

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มีดังนี้

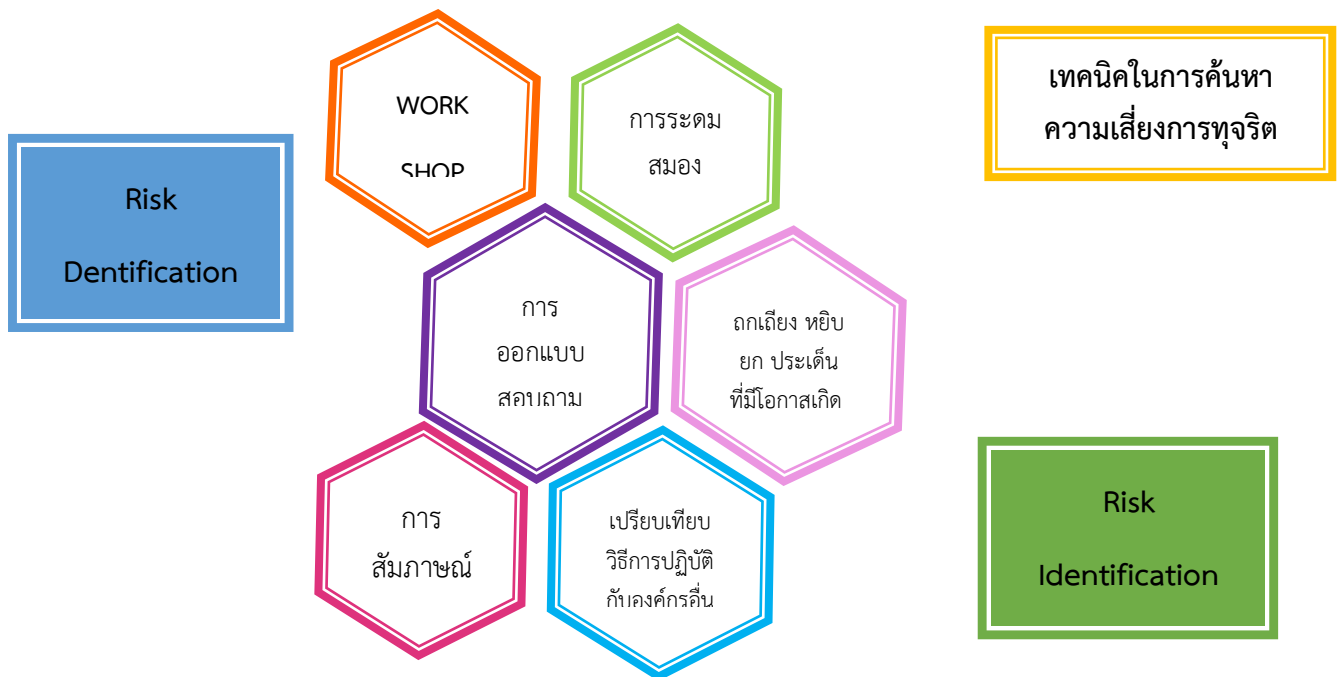
การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงานของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ 1 ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor ➡ ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่ามีมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว

Unknown Factor ➡ ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากกรณี ประมาทการล่องหนในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข้เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๒๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๐ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๕ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๐ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่น ๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก รวมถึงไม่มีความน่าเชื่อถือ
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสียหายแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

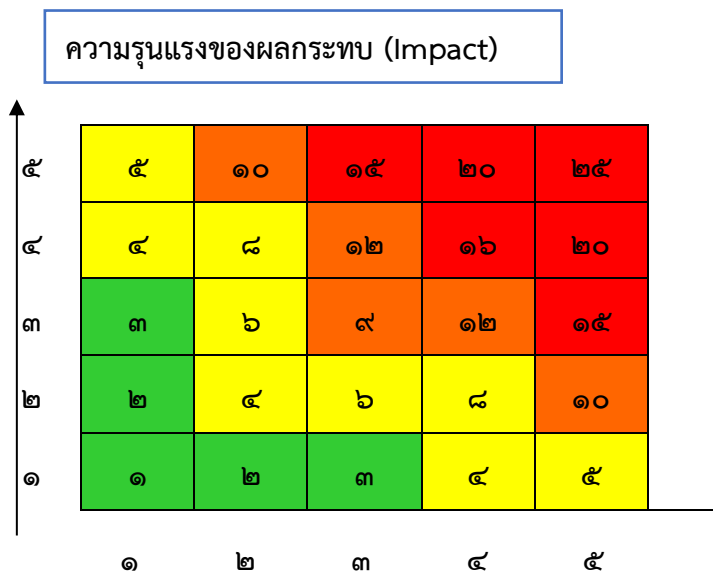
ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ}$ $(\text{Likelihood} \times \text{Impact})$

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood)

- สถานะสีแดง** : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที
- สถานะสีส้ม** : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง
- สถานะสีเหลือง** : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่
- สถานะสีเขียว** : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
 เทศบาลตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเด็น/ขั้นตอน/ กระบวนการ ดำเนินงาน	เหตุการณ์ความ เสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยที่อาจมี ผลกระทบ/กระตุ้น ให้ เกิดการทุจริต	การควบคุม/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับความเสี่ยง				มาตรการป้องกันเพื่อ มิให้เกิดการทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ
						สูง มาก	สูง	ปาน กลาง	ต่ำ		
๑	การอนุมัติ การอนุญาต ตามพระราชบัญญัติ อำนาจความสะดวกใน การพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘*	การออก ใบอนุญาตหรือ รับรองสิทธิต่างๆ	เจ้าหน้าที่อาจมีการ เรียกรับสินบน เพื่อ และกับการพิจารณา อนุมัติ อนุญาตได้ รวดเร็ว ง่ายขึ้น หรือ ได้รับการยกเว้น หรือไม่เป็นไปตาม กฎหมายกำหนด	หัวหน้าหน่วยงานหรือ เจ้าหน้าที่ มีญาติหรือคน รู้จักมายื่นใบอนุญาต หรือใบรับรองนั้นๆ	พ.ร.บ. การอำนวย ความสะดวกในการ พิจารณาอนุญาตของ ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘			✓		๑. ประกาศนโยบาย No Gift Policy ๒. เผยแพร่คู่มือ ประชาชน ๓. จัดทำแผนผัง/ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามกฎหมาย ณ จุด ให้บริการ ๔. ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับขั้นตอน การให้บริการ ๕. มาตรการป้องกัน การรับสินบน ๖. มาตรการการใช้ ดุลยพินิจ	๑. จำนวนการ ขอใบอนุญาต หรือใบรับรอง เพิ่มขึ้น ๒. จำนวน เรื่องร้องเรียน การทุจริต เกี่ยวกับการ อนุมัติ การ อนุญาต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
เทศบาลตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเด็น/ขั้นตอน/ กระบวนการ ดำเนินงาน	เหตุการณ์ความ เสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยที่อาจมี ผลกระทบ/กระตุ้น ให้ เกิดการทุจริต	การควบคุม/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับความเสี่ยง				มาตรการป้องกันเพื่อ มิให้เกิดการทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ
						สูง มาก	สูง	ปาน กลาง	ต่ำ		
๒	การใช้อำนาจตาม กฎหมาย/การให้บริการ ตามภารกิจ	การอนุมัติ การอนุญาต ตาม พระราชบัญญัติ อำนวยความสะดวก สะดวกในการ พิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	๑. เจ้าหน้าที่มี พฤติกรรมเลือก ปฏิบัติกับประชาชน ที่มาติดต่อราชการ ๒. เจ้าหน้าที่ใช้ อำนาจตามกฎหมาย เพื่อช่วยเหลือญาติ หรือพวกพ้อง ๓. เจ้าหน้าที่ ปฏิบัติงานไม่เป็นไป ตามระยะเวลาที่ กำหนด ๔. เจ้าหน้าที่มีการ เรียกรับสินบน ของขวัญหรือของ กำนันจากผู้มาใช้ บริการ	การใช้ทรัพยากรที่มาก เกินความจำเป็นในแต่ ละวัน เช่น การใช้รถซึ่ง มีผลต่อการใช้น้ำมัน เพิ่มขึ้น การใช้คนมาก เกินความจำเป็นส่งผล ให้ปริมาณงานลดลงใน บางภารกิจ	การอนุมัติ การ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติ อำนวยความสะดวก ในการพิจารณา อนุญาตของทาง ราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘			✓		๑. ส่งเสริมการ ปฏิบัติงานตาม ประมวลจริยธรรม/ หลักธรรมาภิบาล ๒. มาตรการจัดการ เรื่องร้องเรียนการ ทุจริต ๓. มาตรการป้องกัน การรับสินบน ๔. ประกาศคู่มือการ ปฏิบัติงานเพื่อป้องกัน ผลประโยชน์ทับซ้อน ๕. เผยแพร่คู่มือการ ปฏิบัติงานการจัดการ เรื่องร้องเรียนการ ทุจริตและประพฤติมิ ชอบ ๖. ช่องทางการ ร้องเรียน	จำนวนเรื่อง ร้องเรียนการ ทุจริตเกี่ยวกับ การให้บริการ ตามภารกิจ อำนาจหน้าที่

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
เทศบาลตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเด็น/ขั้นตอน/ กระบวนการ ดำเนินงาน	เหตุการณ์ความ เสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยที่อาจมี ผลกระทบ/กระตุ้น ให้ เกิดการทุจริต	การควบคุม/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับความเสี่ยง				มาตรการป้องกันเพื่อ มิให้เกิดการทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ
						สูง มาก	สูง	ปาน กลาง	ต่ำ		
๓	การจัดซื้อจัดจ้าง	กระบวนการ จัดซื้อจัดจ้าง	๑. การจัดซื้อจัดจ้าง ไม่เป็นไปตาม ระเบียบ กฎหมายที่ กำหนด ๒. มีข้อผิดพลาด ประโยชน์กับพวก พ้อง ญาติ คนรู้จัก ๓. เจ้าหน้าที่ขาด ความรู้ความเข้าใจ ในกระบวนการ จัดซื้อจัดจ้าง	๑. เจ้าหน้าที่เลือกร้าน จัดซื้อจัดจ้างที่ตนเอง รู้จักและคุ้นเคยกับ เจ้าของกิจการ หรืออาจ เป็นญาติ ที่สามารถ ต่อรองราคาได้ ๒. เจ้าหน้าที่ยังขาด ความรู้ความเข้าใจที่ ถูกต้อง ชัดเจน ๓. เจ้าหน้าที่ขาดความ ละเอียดรอบคอบ และ การตรวจสอบเท่าที่ควร	๑. พระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและ การบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ๒. ระเบียบ กระทรวงการคลังว่า ด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐			✓		๑. ส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับ การอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัด จ้างตามระเบียบฯ เพื่อประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงาน ๒. มาตรการเผยแพร่ ข้อมูลสาธารณะ ๓. คู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกัน ผลประโยชน์ทับซ้อน ๔. มาตรการส่งเสริม ความโปร่งใสในการ จัดซื้อจัดจ้าง	จำนวนเรื่อง ร้องเรียน การ จัดซื้อจัดจ้าง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
เทศบาลตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเด็น/ขั้นตอน/ กระบวนการ ดำเนินงาน	เหตุการณ์ความ เสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยที่อาจมี ผลกระทบ/กระตุ้น ให้ เกิดการทุจริต	การควบคุม/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับความเสี่ยง				มาตรการป้องกันเพื่อ มิให้เกิดการทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ
						สูง มาก	สูง	ปาน กลาง	ต่ำ		
๔	การบริหารงานบุคคล	การบรรจุ แต่งตั้ง การเลือกสรร พนักงานจ้าง การโอน(ย้าย) การ ต่อสัญญาจ้าง พนักงานจ้าง การ ประเมินผลการ ปฏิบัติงาน การ เลื่อนขั้นเงินเดือน การมาปฏิบัติ ราชการ	๑. มีการเรียกรับเงิน จากพนักงานที่เข้า มาปฏิบัติงาน ๒. กระบวนการสรร หาและเลือกสรร พนักงานไม่เป็น ธรรม ๓. การประเมินผล การปฏิบัติงานไม่ เป็นธรรม ๔. การบริหารงาน บุคคลไม่เป็นไปตาม ระเบียบหลักเกณฑ์ ที่กำหนด ๕. การใช้ระบบ อุปถัมภ์	๑. มีการรับสมัครบุคคล ที่เป็นเครือญาติหรือ บุคคลที่ได้รับ ผลประโยชน์เข้ามา ทำงาน ๒. ใช้ความสนิทสนม ส่วนตัวเพื่อแลกกับ ความก้าวหน้าในการ ปฏิบัติงาน ๓. มีการลงชื่อเข้า-ออก การปฏิบัติงานแทนกัน ทำให้คลาดเคลื่อนจาก ความเป็นจริง ๔. การออกนอกพื้นที่ไม่ มีการขออนุญาต	๑.พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารงาน บุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ๒. ประกาศ คณะกรรมการ พนักงานส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ เรื่อง หลักเกณฑ์และ เงื่อนไขเกี่ยวกับการ บริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่ แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง ปัจจุบัน			✓		๑. ส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับ การอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการการ บริหารงานบุคคล ตาม ระเบียบฯ เพื่อ ประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงาน ๒. ประกาศหลักเกณฑ์ การพัฒนาทรัพยากร บุคคล ๓. ประกาศนโยบายการ บริหารทรัพยากรบุคคล ๔. ประกาศหลักเกณฑ์ การสรรหาและ เลือกสรรพนักงานจ้าง ๕. ประกาศหลักเกณฑ์ การบรรจุและแต่งตั้ง บุคลากร ๖. ประกาศกำหนด หลักเกณฑ์การ ประเมินผลการ ปฏิบัติงาน	จำนวนเรื่อง ร้องเรียน เกี่ยวกับการ บริหารงาน บุคคล